

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Lyrestads förskola

Läsår 2021/2022

Antagen
Mariestad
2021-10-28

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor förskola
Datum för antagande:	2021-10-28
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Sjötorps förskola
Giltighetstid:	Ht 2021 – Vt 2022
Tidpunkt för aktualisering:	Hösten 2022
Dokumentansvarig:	Rektor Monika Olsson

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	6
1.2. Ansvar.....	6
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	6
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	6
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	6
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	7
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	8
3.1 Metod/kartläggning	8
3.2 Kränkande behandling	8
3.3 Sexuella trakasserier	9
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	11
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	12
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	12
4.2 Medarbetares delaktighet.....	12
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	12
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	13
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	13
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	13
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	15
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	16
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	16
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	16
6. Referenser	17
7. Bilagor	18
7.1 Definitioner.....	18

7.2 Lagstiftning och styrdokument	19
7.3 Anmälningsskyldighet	21

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Lyrestads förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Monika Olsson, rektor, ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Alla ped. ansvarar för att fortlöpande fortsätta med det främjande arbete vi redan gör. Utvärdera arbetet i maj 2021	Ja
Etnisk tillhörighet: Vi ska arbeta för att uppmärksamma att världen är så mycket större än Sverige, att vi alla är olika och att kulturer ser olika ut. Vi ska ge barnen möjlighet att förstå värdet av att mångfald berikar. Arbetet dokumenteras och följs upp fortlöpande i Unikum på avdelningarnas reflektionstillfällen och utvärderas i maj 2021.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Inga kränkningar/diskrimineringar har anmälts/dokumenterats på enheten.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Övergripande innebär vårt främjande arbete att vi arbetar systematiskt med hur man är en bra kompis genom att uppmärksamma och lyfta barnens positiva handlingar. Vi arbetar för att skapa ett positivt klimat i gruppen genom t.ex. gruppstärkande lekar. Vi arbetar aktivt med att varje barn ska ha rätt att säga stopp eller nej samt att visa respekt för det. Förskolans pedagoger har en gemensam grund- och samsyn vad gäller arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Vi arbetar medvetet med att se över våra rutiner för att förebygga kränkande behandling och diskriminering. Till exempel genom lugna övergångar och att organisera så att det inte är för många barn ute på gården samtidigt.

Genom att dela upp barnen i mindre grupper ökar möjligheten för varje barn att bli sedd och komma till sin rätt. Med detta arbetssätt kan vi som pedagoger vara mer närvarande och lyssna in barnen och kan agera direkt vid kränkande handlingar då vi finns med som en naturlig del i alla situationer. Vi försöker ligga steget före och på så sätt förutse och avleda konflikter. Vi hjälper barnen att ta eget ansvar för att öka deras självkänsla/självförtroende vilket vi ser förebygger kränkande handlingar. Vi samarbetar mycket mellan avdelningarna och på så sätt blir barnen trygga med alla barn och pedagoger på förskolan. Vi lyfter barnens olikheter på ett positivt sätt för att alla barn ska ges möjlighet att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar.

Vi använder oss av böcker och filmer vilket har visat sig vara ett bra sätt att få barnen att reflektera över olikheter och känslor. Genom att vi har dockor med olika hudfärg, visar bilder på barn från olika länder och kulturer och tittar på jordgloben stärks barnens förståelse för likheter och olikheter. Vi fokuserar på varje enskilt barn för att uppmärksamma dem på hur vi ser ut.

Det råder ett öppet klimat och vi har en samsyn i förskolan i att alla barn får se ut som de vill, att man till exempel får ha vilka kläder man vill. Det är viktigt att man som pedagog är medveten om sitt förhållningssätt och ständigt diskuterar dessa frågor.

Vi visar nyfikenhet och intresse för barns olika etniska tillhörigheter. Med respekt för familjen uppmärksammar vi kultur och språk utifrån deras önskemål. Vi skaffar aktivt litteratur (polyglutt) och annat material som berör olika kulturer. Barnens frågeställningar bemöts med samtal om olikheter.

Vi visar intresse för och uppmärksammar skilda religioner/trosuppfattningar. I dialog med vårdnadshavare ökar vi vår förståelse för och får insyn i de val familjen vill göra samt hittar vägar att så långt det är möjligt tillgodose eventuella önskemål i vår verksamhet.

Vi arbetar främjande genom att anpassa verksamheten och miljön efter alla barns behov. Alla pedagoger ansvarar för att fördjupa sina kunskaper kring eventuella

funktionsnedsättningar. Vi har ett nära samarbete med vårdnadshavare och får stöttning av vår specialpedagog.

När det i barngruppen dyker upp tankar och frågor angående sexuell läggning tar vi tillfället att diskutera med barnen att familjer kan se olika ut. Alla pedagoger är medvetna om att i samtal med barnen inte endast utgå från stereotypa bilder av relationer.

Vid överflyttning mellan avdelningarna tas hänsyn både till barnens ålder och till egen utveckling och behov.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom observationer av utbildningen med reflektion och diskussion i arbetslaget samt med hjälp av analys från föregående års plan mot diskriminering och kränkande behandling har kartläggning av risker och hinder i verksamheten genomförts.

Vi reflekterar kontinuerligt kring vårt förhållningssätt och vikten av att vara närvarande pedagoger.

Vi kartlägger och analyserar vår verksamhet och identifierar riskområden inomhus och i vår utomhusmiljö via observation och reflektion.

Vi samtalar med barnen, både enskilt och i grupp, vi lyssnar och tar deras ord och upplevelser på allvar.

Vi har daglig kontakt med vårdnadshavare och uppmuntrar dem att meddela oss om de har funderingar kring vad barnen berättar om sina upplevelser på förskolan.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>Risk för kränkande behandling kan finnas när många barn vistas tillsammans. Exempelvis kan det handla om att barn vill ha samma material och att de då använder ett kränkande beteende mot varandra antingen verbalt eller genom kroppsspråk.</p>	<p>Risk för kränkande behandling kan finnas när många barn vistas tillsammans på en plats, där utrymmet är begränsat. Majoriteten av dessa situationer uppstår inomhus. Risken förstärks om barnen inte delas in i mindre grupper samt där det inte finns vuxna närvarande i leken.</p>

Ett annat exempel kan vara att barn reagerar på att de blir avbrutna när de pratar. Där kan det uppstå kränkningar från båda håll, den som avbryter genom att avbryta och den som blir avbruten genom att bli arg och säga något kränkande tillbaka.	Det finns alltid en risk för kränkningar av olika slag om vi pedagoger inte är närvarande och vi behöver därmed ständigt arbeta med organisation och förhållningssätt för att förhindra att det kan ske.
--	--

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Vi har inte sett att det föreligger några risker för sexuella trakasserier i förskolan.</p>	<p>Barnens ålder på förskolan påverkar deras förståelse. Enligt lag måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Att identifieras och/eller kritiseras utifrån sitt kön. Bristande självkänsla kopplad till könstillhörighet.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p> <p>När vi skapar våra miljöer eller erbjuder material utgår vi från barnens intressen och vårt förhållningssätt är att hela förskolan är tillgänglig för alla barn. Vi behöver vara medvetna om vilket material vi använder och dess placering i rummet. Vad är i fokus och varför? Vi måste vara observanta och uppmärksamma på om barnen har och eller ger uttryck för könsstereotypa mönster.</p>

<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Känsla av utanförskap.</p>	<p>Barn kan på olika sätt uppleva att deras könsidentitet inte stämmer överens med de normer och förväntningar som är knutna till biologiska kön. Barn, vårdnadshavare eller personal kan förmedla förväntningar på eller ha nedlåtande åsikter om hur ett barn vill uttrycka sin identitet. Litteraturen på förskolan kan innehålla allt för stereotypa könsroller.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Kommentarer om hudfärg, tal/uttal, matkultur eller kläder.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Kommentarer om barns eller vårdnadshavares val av kost, kläder och attribut kopplat till religion eller annan trosuppfattning.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Utanförskap om miljön ute och inne är inte anpassade efter barnens behov.</p>	<p>En osynlig funktionsnedsättning kan innebära att behoven inte uppmärksammas av alla som vistas i förskolan.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Kommentarer om enskilda familjemedlemmars sexuella läggning.</p>	<p>Litteraturen på förskolan kan innehålla allt för stereotypa familjekonstellationer. Litteratur förmedlar förväntningar om normer både på ett direkt och indirekt sätt.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Känsla av utanförskap och förminskande. Bristande självkänsla kopplat till ålder istället för kunnande.</p>	<p><i>Ålder</i></p> <p>Om ålder är allt för styrande i indelning av grupper eller regler för barn.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Fortsätta vara medvetna förebilder i vardagen.	Aug. 2021 – maj 2022	Uppmärksamma allas olikheter på ett positivt sätt.	Varje pedagog
Planerade förebyggande åtgärder på förskolan	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Skapa miljöer och undervisningstillfällen som är tillgängliga för alla barn oavsett könstillhörighet. Vi vill att vårt förhållningssätt till miljön ska hjälpa barnen att frigöra sig från de traditionella förväntningarna som finns på dem utifrån deras kön.	Augusti 2021-maj 2022	Observerar både barn och vuxna och utvecklar miljöerna utifrån det. Vi har det som en fråga i Unikum som vi regelbundet reflekterar kring. Vi lägger till det som en stående punkt på våra veckomöten för att skapa tid för reflektion kring genus.	Varje pedagog
Säkerställa att barnen har tillgång till barnlitteratur som speglar olika variationer av könsroller och familjekonstellationer.	Vid terminsstarterna samt vid byte/komplettering av litteratur.	Läsa litteraturen innan den erbjuds barnen.	Varje pedagog

Säkerställa att all berörd personal har kunskap om enskilda barns behov.	Löpande under läsåret.	Informera berörd personal vid veckomöte eller APT	Ped. som ansvarar för det aktuella barnet.
--	------------------------	---	--

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Vi gör barnen delaktiga i framtagandet av planen genom dagliga samtal där de får tillfälle att reflektera över sina handlingar samt uppmuntras att ge sina synpunkter. Pedagogerna samlar in och sammanställer barnens åsikter samt använder dessa vid sina egna reflektioner kring det främjande och förebyggande arbetet.

4.2 Medarbetares delaktighet

All personal på förskolan, pedagoger, kök- och städpersonal samt vaktmästare görs delaktiga i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom att få information om planen via mejl, där samtliga berörda ska ha inflytande över innehållet. Vi informerar muntligt kök- och städpersonal samt vaktmästare när planen ska utformas och är tydliga med att deras synpunkter och tankar är viktiga att få med i planen. Pedagogerna ansvarar för att dessa tankar och synpunkter beaktas i framtagandet av planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavare görs delaktiga i framtagandet av planen och delges information om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom inskolningssamtal, föräldramöten, utvecklingssamtal samt informationsbrev. I den dagliga kontakten uppmanas vårdnadshavare att ge sina åsikter och synpunkter kring hur arbetet kan förbättras. Under inskolningssamtalet poängterar vi att vårdnadshavarens synpunkter är viktiga i arbetet med framtagandet av planen. Pedagogerna ansvarar för att vårdnadshavarens tankar och idéer vägs in i planen. Planen mot diskriminering och kränkande behandling finns tillgänglig på förskolans hemsida.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens ansvarspedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn	pedagog
4.	Bestäm tid för ev. uppföljning (ca en vecka senare).	pedagog
5.	Dokumentera händelsen	pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal

3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barns vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/personal meddelar rektor eller annan personal att barn blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Barn utsätter annat barn för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera pedagog
B. Personal utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera Annica Henrysson, avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera Annica Henrysson, avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera Annica Henrysson, avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar

på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglare verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.